

nlmtd
Mike Hoogveld, Daphne Schipper
Fred. Roeskestraat 115
1076 EE Amsterdam, Nederland

Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 17 oktober 2025

Betreft: De stem van jongeren over de toekomst van Nederland

Geachte leden van de Tweede Kamer,

Wij schrijven u namens De Toekomstmakers: 42 leerlingen uit 4 vwo die hebben nagedacht over de toekomst van Nederland. Wij zijn nlmtd, een adviesbureau dat helpt de transities naar een duurzame toekomst te versnellen. Als B Corp hanteren wij het motto *business as a force for good* en vinden wij, net als u, dat de stem van jongeren niet mag ontbreken bij keuzes voor een duurzame, veilige en rechtvaardige toekomst.

Het geluid van de toekomst

Politieke besluiten die binnenkort in Den Haag worden genomen, hebben de meest langdurige gevolgen voor jongeren, terwijl zij juist de minste invloed hebben op die besluiten. Gelukkig zien we steeds vaker dat jongeren worden betrokken bij beleid, een ontwikkeling die wij toejuichen.

Het doel van deze brief is om het geluid van de toekomst te laten horen op basis van een door ons gefaciliteerde workshop waarin de leerlingen uit tien thema's de voor hen drie belangrijkste kozen:

- 1) Wereld & Veiligheid,
- 2) Klimaat & Duurzaamheid
- (3) Wonen & Betaalbaarheid.

Hieronder delen wij wat hen daarin bezighoudt. Ook hebben de leerlingen nagedacht over mogelijke oplossingen, die zij graag een keer persoonlijk toelichten.

1. Wereld & Veiligheid

Het is opvallend om te zien dat jongeren openlijk spreken over hun zorgen rond oorlog, geopolitieke spanningen én veiligheid dichtbij huis (met name voor vrouwen in de openbare ruimte). In de ranking van thema's kwam Wereld & Veiligheid dan ook overduidelijk bovenaan. Waar eerdere generaties in Nederland vaker een vanzelfsprekender veiligheidsgevoel hadden, is dat voor deze leerlingen geen gegeven meer. Uit verschillende onderzoeken blijkt dat de beleving van zorg over oorlog en veiligheid prominenter aanwezig

is dan vroeger. Zo laat een UNICEF-peiling van 7 oktober 2025 zien dat 69% van de Nederlandse jongeren (10–17 jaar) zich zorgen maakt over oorlog in Nederland.

2. Klimaat & Duurzaamheid

Het is indrukwekkend hoeveel kennis en betrokkenheid leerlingen tonen op dit gebied: van energieopslag, geothermie, biobrandstof en windenergie tot aan netcapaciteit en vergroening. Zij maken zich zorgen over klimaatverandering en maatregelen hiertegen die uitblijven of niet worden nageleefd. Hun hoop is dat woonwijken en steden groener gemaakt kunnen worden ingericht, zodat de lucht schoner wordt en het ecosysteem (o.a. biodiversiteit) versterkt kan worden.

3. Wonen & Betaalbaarheid

Wonen wordt door de leerlingen ervaren als een luxe goed dat steeds onbetaalbaarder wordt. Zij maken zich zorgen of er in de toekomst wel woningen voor hen beschikbaar zullen zijn. Deze discussie verlegde zich al snel naar betaalbaarheid in zijn algemeen. Uit het European Parliament Youth Survey 2025 blijkt dat de kosten van leven (40%) bovenaan staan in de zorgen van jongeren, gevolgd door klimaat/milieu (33%). Het reduceren van prijzen wordt zelfs als topprioriteit gezien onder de 16- tot 30-jarigen in dit onderzoek.

Een uitnodiging om mee te denken

De betrokkenheid van de leerlingen bij deze vraagstukken is groot. Zij denken graag mee over mogelijke oplossingen. Wij hopen dat u gebruik zult maken van hun aanbod, zodat we samen de transities kunnen versnellen naar een duurzame toekomst.

Met vriendelijke groet,
mede namens De Toekomstmakers,

Mike Hoogveld en Daphne Schipper
nlmtd

Appendix

Bijgaand twee visuele weergaven van de uitkomst van de workshop op 15 oktober. Figuur 1 toont de antwoorden die de leerlingen hebben gegeven op de vraag “Welke zorgen heb jij over de toekomst van Nederland?” en figuur 2 de ranking op de vraag “Hoe belangrijk zijn deze thema’s voor jou? Zet ze in volgorde.”

